

E.T.A Hoffmann'ın *Altın Saksı* Eserindeki Romantik Unsurlar

Öğretim Görevlisi Dr. İnci ARAS*

Özet:

18. yüzyıl Avrupa'sında rasyonalizmi baş tacı eden Klasisizm akımına bir tepki olarak doğan Romantizm Akımı rasyonel düşüncenin arka plana ittiği duygu ve sezgi dünyasını ve yaratıcı imgelem gücünü güncel yaşamın temelini yerleştirmiştir. Bu şekilde tarihsel alanın dışına itilen insana özgü olan doğal alana radikal bir dönüş gerçekleşmiştir. Avrupa'yı kökten sarsan bu dönüm, Alman Edebiyatında da etkisini göstermiştir ve 1797'den 1830'a kadar süren süre zarfında kimi zaman kültürel bir reform aracı rolü üstlenmiş, kimi zaman Alman ulusunu yeniden birleştirme amacına hizmet etmiştir. Prusya kökenli bir ailenin oğlu olarak dünyaya gelen Ernst Theodor Wilhelm Hoffmann da romantizm akımının etkisinde kalarak gerçek ile hayal dünyası arasındaki duvara ayna tutan eserler kaleme almıştır. Hoffmann'ın *Altın Saksı* eserini odak noktasına alan bu çalışmanın amacı da bahsi geçen eserin romantik döneme özgü unsurları ve sıradan gerçekliğin temelindeki romantik gerçek dışılığı ne şekilde somutlaştırdığıdır.

Anahtar Kelimeler: romantizm, gerçektışı, Hoffmann

Characteristics of Romanticism in “The Golden Pot” by E.T.A. Hoffmann

Abstract:

The movement of Romanticism that originated as a revolt against classicism in 18th century Europe, which refers to a realistic tendency, focuses on emotionalism and sensibility and creative phantasy which were rejected by rational thought. And so, a radical turn to the natural domain of men alienated from the historical world has been possible. This turn shaking Europe radically had a large impact on German Literature and from 1797 to 1830 it has played either a prominent role as a cultural reform instrument or it has aimed to achieve national cooperation of Germany. Ernst Theodor Wilhelm Hoffmann born as a son of a Prussian family was under the influence of romanticism and he wrote works reflecting wall between reality and fantasy. The aim of this study whose focus is on “The Golden Pot” by E.T.A. Hoffmann is to determine how the above-mentioned book reflects characteristics of romanticism.

Key words: romanticism, fantastic, Hoffmann

Giriş

Alman edebiyatında Romantizm akımı, Klasisizm akımının hâkim olduğu ve Aydınlanmanın da etkilerinin hissedildiği bir dönemin insanların içinde buldukları zamanı kavrama ihtiyaçlarının bir sonucu olarak 18. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkmıştır. Aklın ön planda tutulduğu Klasisizme ve Aydınlanmaya tepki olarak yitirilen romantik duyumsama, edebiyatın ve yaşamın merkezine oturtulmuştur. *İlk defa Novalis tarafından ortaya atılan ve “(a)yдынlanmanın eleştirel, çözümsel ve bilimsel anlak üzerinde yoğunlaşması(nın)”* aksine “yaratıcı imgelemin gücünü ve duygu ve sezginin rolünü yücelt(en)” (Copleston, 1996: 24) romantizm kavramı, dönemin birçok düşünürü tarafından farklı tanımlanmıştır. Romantizmi Antikite dönemine karşı gelişen bir akım olarak ele alan ve tarihsel alanın insanın doğal alanına aykırı olduğu ve insanın kendini gerçekleştirmesine engel teşkil ettiği savından hareket eden Herder (bkz. 1880, 25) e benzer şekilde “sanatı() benzer bir biçimde kutsallaştır(an), kültürel zevksizlik [*philistinism*] karşısında duyulan benzer bir hoşgörü, fragman ya da aforizmalara dayalı bir üsluba yönelik benzer bir tercih [gösteren], Grek ruhunun yeniden canlandırılmasına dayalı bir ‘estetik devrim’ yönündeki benzer bir arzu [güden], benzer bir ‘estetik düşünce’ arayışı” (Megill, 2008: 36) içinde olan Schlegel,

* Anadolu Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, incikarabacak1@gmail.com

Romantizmi Antik Klasik edebiyatın karşısına koymaktadır ve insanın tüm bilgisini “yaratıcı bir etkinli(ge)” (Özlem, 2004:132) indirgemektedir.

Ulus olmayı başaramayan ve parçalanma sorunuyla karşı karşıya gelen Almanya’da tarihçilik anlayışının gelişmesinin bir sonucu olarak, Alman Romantizmi halkın özlerine inme amacıyla Ortaçağ dönemine ve dine yönelmiştir. Özgürlük ve başkaldırı temalarının yanı sıra *şehirleşme* sonucunda doğan doğa özlemi de Romantizm dönemi sanatçıların eserlerine yansımıştır. Bu noktada Alman Romantizmi genel olarak üç döneme ayrılmaktadır. Erken, Orta ve Geç Romantik Dönem. 1797’den 1802’ye kadar süregelen ve daha çok felsefeyle uğraşarak teorik gözlemlere yönelen Erken Romantik Dönemin sanatçıları, sanatı Alman kültürünün canlandırılması yolundaki kültürel reformun bir aracı olarak görmüşlerdir. Bu dönemin önde gelen düşünürleri arasında yer alan ve Kant’ın ahlak yasasından hareketle her etkinliğin çıkış noktasını düşünsel *ben* ve *deneysel ben* kavramına dayandıran (bkz. Aytaç, 2011: 61) ve bireyin özgürlüğünün sınırlandırılmayacağını vurgulayan Johann Gottlieb Fichte’nin tez, antitez ve senteze dayanan felsefesi bu dönem edebiyatında tüm hayatı edebileştirme çabasına dönüşmüştür (bkz. Fichte, 1889: 72). “İnsan zihnini bütünüyle ele alıp gözden geçirerek, insandaki kökensel sistemin uygun bir sunumu olacak olan bilimsel bir sistemin üzerinde yükselebileceği bir temeli at(an)” (Kılıçaslan ve Ateşoğlu, 2006: 55) Fichte’nin diyalektiğinden hareket eden Friedrich Wilhelm Joseph Schelling (2016, 88) ise bu yaklaşımı geliştirerek evreni “gerçek bütünlük” olarak ele almıştır ve varlığın salt akıl ile değil mistik yollarla duyumsanması gerektiğini belirtmiştir ve bu şekilde ideal ile gerçek arasındaki sınırı ortadan kaldırarak Romantizmin metafizik yönüne vurgu yapmıştır.

“(T)ek tek şeylerin akılla kavranamayan yanı(nın) (Irrationalität) yalnızca dildeki birlikte, Dillerin akılı aşan (Irrationalität) yanı(nın) ise aklın (Vernunft) birliği ile gideril(ebileceği)” (Schleiermacher, 1977: 410) savından yola çıkan ve *ideal* olana ulaşmanın dinsel sezgi ile mümkün olduğunun altını çizen Friedrich Schleiermacher ise varlığın kaynağını Tanrı’ya bağlamaktadır ve Tanrı’dan başka her şeyin sonlu olduğunu belirtmektedir. Romantik dönemin önemli temsilcileri arasında yer alan Friedrich Schlegel, romantik edebiyatın „edebiyatın sınırlarını aşarak tüm hayatı kavramakta ve kapsamakta” (Schmitt, 1974: 22-25) olduğunun altını çizmektedir. Fransız Devrimiyle politik yönden bilinçleşen ve özgür ve baskısız bir çağın hayalini kuran Erken Romantik Dönem sanatçıları arasında ise romantizmi şiirsellikle eş değer tutan ve tinsellik sayesinde sıradanlığın aşılabilmesine inanan Novalis ve Ludwig Tieck yer almaktadır.

1805’ten 1815’e kadar süren bir zaman aralığını kapsayan Orta Romantik Dönem sanatçıları, Kutsal Roma Germen *İmparatorluğu*’nun çöküşünden sonra Alman ulusunu yeniden birleştirme amacına, dine ve Eski Alman Dili ve Edebiyatına yönelmiştir. Masallara, destanlara ve halk türkülerine yönelerek milli bilinç yeniden yaratılmaya çalışılmıştır. Bu türde bir edebiyata yönelerek halka ulusal aidiyet duygusu kazandırma amaçlanmıştır. Bu dönemin önemli temsilcileri Grimm Kardeşler, Clemens Brentano ve Bettina von Arnim’dır.

1815’ten 1830’a kadar süren Geç Romantik Dönemin temsilcileri olan E.T.A Hoffmann ve Joseph von Eichendorff, romantizmin felsefi ve teorik boyutundan uzaklaşarak edebi açıdan verimli eserler yaratma amacına

yönelmişlerdir (bkz. Krall & Friedler, 1981: 222) *İdealleştirdikleri* geçmişe yönelme arayışlarında hayal dünyasında kaybolma seviyesine gelmişlerdir ve ölümü bir yokoluş olarak değil bir tür boyut değiştirme olarak algılamalarından ötürü başladıkları eserlerini dahi tamamlamaktan uzak durmuşlardır.

Prusya kökenli bir avukat olan Christoph Ludwig Hoffmann ve eşi Luise Albertine'nin oğlu olarak Ocak 1776'da Prusya'nın Königsberg şehrinde dünyaya gelen ve adını Mozart'a duyduğu büyük hayranlık nedeniyle 1809 yılında Ernst Theodor Amadeus Hoffmann olarak değiştiren Ernst Theodor Wilhelm Hoffmann, 46 yıllık kısa yaşamına çok şey sığdırmıştır. 1792-1795 yılları arasında hukuk eğitimine başladığı Königsberg'te Dora Hatt adındaki kendinden dokuz yaş büyük ve evli bir kadına âşık olarak. Königsberg'ten ayrılarak Gollgau'ya giden sanatçı *ilk eşi* ve aynı zamanda kuzeni olan Minna ile nişanlanmıştır. Dört yıllık nişanlılık döneminden sonra nişanı atan Hoffmann, 26 Temmuz 1802'de Polonyalı bir kent yazıcısının kızı olan Hoffmann Maria Thekla Michalina ("Mische") Rorer-Trzynska ile evlenmiştir. *İki* yıl sonra Varşova Yerel Hükümet Meclisine atanmıştır ve 1807 yılında Fransızların Varşova'yı işgal etmesi üzerine Fransızlara boyun eğmediği için işini kaybetmiş ve sekiz yıl boyunca Varşova, Bamberg, Dresden ve Leipzig şehirlerinde müzik öğretmeni, orkestra şefi, oyun yazarı ve dekoratör olarak geçimini sağlamaya çalışmıştır. 1814 yılında yeniden Berlin'deki Prusya devlet hizmetine giren Hoffmann, iki yıl sonra yerel mahkemeye atanmıştır. Liberal düşünceleri nedeniyle itham edilerek *Pire Efendi* adlı eseri sansürlenmiş ve 25 Haziran 1822 yılında Berlin'de ölen Hoffmann, romantizm akımının fantastik öykü yazarı olmasının yanı sıra şair, eleştirmen, roman yazarı, besteci ve karikatürist olarak da kendini kanıtlayan çok yönlü bir sanatçıdır. Hayal ile gerçek arasındaki sınırın ortadan kalktığı eserlerinde psikolojik ve metafizik sorunları derin bir mizah ile örülü masalsi bir anlatımla yansıtan sanatçı, Charles Dickens, Franz Kafka, Charles Baudelaire gibi dünya edebiyatının birçok yazarını etkilemiştir.

Hoffmann'ın eserlerine yakından bakıldığında olayların ve durumların ben anlatıcının bakış açısından aktarıldığı ve bu eserlerin Hoffmann'ın çocukluğundan izler taşıdığı dikkat çekmektedir. Hoffmann'ın romanları arasında 1815 yılında yayınlanan ve bir papazın şeytana uyararak büyük mevkiye ulaşmasını ancak ahlaki yönünü her geçen gün yitirmesini konu edinen ilk büyük romanı *Şeytanın İksiri* (Die Elixire des Teufels) ve yazarın 1819 yılında yazdığı ve bir kedinin yetenekleri üzerinden dünya görüşlerini yansıtan eseri *Murr Kedi* (Lebensansichten des Katers Murr) yer almaktadır. Yazarın 1814 yılında yazdığı *Callot Tarzı Fantazi Öyküleri* (Fantasiestücke in Callots Manier) adlı üç ciltten oluşan kitabında ise Jacques Callot, Şövalye Gluck (Ritter Gluck), Don Juan ve Altın Saksı (Der goldne Topf) adlı öyküleri yer almaktadır. 1816 ve 1817 yıllarında *Kumcu* (Der Sandmann) ve *Kasvetli Ev* (Das öde Haus) gibi tedirgin edici öykülerden oluşan *Gece Öyküleri* (Nachtstücke) adlı iki ciltlik bir öykü kitabı yazan Hoffmann, 1819 ve 1821 yıllarında *Fıçıçı Martin Usta ve Çırakları* (Meister Martin der Kufner und seine Gesellen), *Artus Avlusu* (Der Artushof) ve *Matmazel de Scudery* (Das Fräulein von Scuderi) öykülerini içeren dört ciltlik *Serapion Kardeşler* (Die Serapionsbrüder) adlı kitabını yazdı. Bunların yanı sıra *Prences Brambilla* (Prinzessin Brambilla), *Pire Efendi* ve *Küçük Zaches Zinner* (Klein Zaches genannt Zinner) adlı öykülerini de bu yıllarda tamamlayan Hoffmann eserlerine gerçek ile hayal dünyası arasına sıkışmış bir gerçeklik olgusunu işlemiştir.

1. E.T.A Hoffmann`ın *Altın Saksı* Eserindeki Romantik Unsurlar

E.T.A Hoffmann`ın 1814 yılında yayımlanan kitabının ilk öyküsü olan ve on iki gece nöbeti çerçevesinde şekillenen *Altın Saksı* eserinde, genç ilahiyat öğrencisi Anselmus`un gerçek ve düş dünyası arasında sürüklenişi ele alınmaktadır. Dresden`da kutlanan İsa`nın göğe yükseliş gününde elma satan yaşlı bir kadının sepetine kazayla çarpan öykünün baş kahramanı Anselmus, oradan aceleyle uzaklaşır ve yaşlı kadın tarafından lanetlenir: “Kaç bakalım- yakında cama gireceksin – camın içine” (Hoffmann, 2008: 3). Elbe Nehrinin kenarındaki bir mürver ağacının altında kendine huzur bulan Anselmus, tersliklerden ve düşlerden ibaret olan bugüne kadarki hayatını düşünürken, birdenbire ağacın tepesinden gelen seslerle irkilir ve başını kaldırıp baktığında yeşilli, altın sarısı parıltılı üç küçük yılan görür ve bu şekilde birden çalmaya başlayan kristal çanların eşliğinde harika koyu mavi gözleri olan sihirli küçük yeşil yılan Serpentina`yla göz göze gelir ve konuşur. Yılanlar gittikten sonra yaşadıklarının düş mü gerçek mi olduğunu ayırt edemez. Bu olaydan kısa süre sonra Lindhorst adlı “kentnin gözden uzak bir yerinde eski bir evde oturan gizemli” (Hoffmann, 2008: 15) bir arşiv memurunun garip işaretlerle yazılmış son derece önemli evraklarının parşömene çini mürekkebiyle kopyalanmasıyla ilgili bir iş teklifi alan Anselmus, para kazanma fırsatı bulur. Lindhorst`un kızı için uygun bir damat araması nedeniyle bu iş, genç Anselmus için bir sınavdır. Lindhorst üç kızını da insanlarla evlendirmeyi başarabilirse sürgün edildiği Atlantis`e geri dönebilecektir. Serpentina`nın çeyizi ise Lindhorst`un görkemli odasında Anselmus`u hayretler içinde bırakan altın bir saksıdır. Kendini tamamen Lindhorst`un yanındaki işine adayın ve günlerini anlamadığı tuhaf işaretleri kopyalamakla geçiren Anselmus, günlük hayattan kendini soyutlama imkanı bulduğu için kendini mutlu hisseder. Bu sırada koyu mavi gözleri ve kristal bir çan gibi güzel sesi olan Veronika, Anselmus`a ilgi duyar. Veronika, dindar dünya görüşüne karşın Anselmus`un ilgisini kazanmak için Anselmus`un çarptığı ve esasen bir cadı olan elmacı kadının sihir güçlerine başvurur. Bu cadı aynı zamanda Veronika`nın eskiden ortalıktan kaybolan dadısı Liese`dir.

Anselmus bana çok zarar verdi, ama bunu bilinçli yapmadı. Onu kızıyla evlendirmek isteyen Arşiv Memuru Lindhorst`un eline düştü. O benim en büyük düşmanımdır (Hoffmann, 2008: 39-40).

Lindhorst`un düşmanı olan ve Lindhorst`un evine gelenleri korkutmak için kendini Lindhorst`un kapısındaki bronz kapı tokmağına dönüştüren elmacı kadın, Anselmus`u Veronika`ya aşık edeceğine söz verir. Anselmus, Veronika`nın metal aynasına baktığında Veronika`ya aşık olur ve saray müşaviri olunca onunla evleneceğine söz verir. Bundan çok geçmeden Lindhorst`un bir yazısını kopya ederken yanlışlıkla kağıdın üzerine mürekkep dökmesi nedeniyle sihirlenerek raftaki kristal bir şişeye hapsedilir. “Küstahça işlediğin suçun cezasını çek, aptal herif!” (Hoffmann, 2008: 74). Bu sırada Anselmus`tan haber alamayan Veronika kayıt işleri müdürü Heerbrand`ın evlilik teklifini kabul eder. Elmacı kadın ile Lindhorst arasındaki savaşı, Lindhorst`un kazanması üzerine Anselmus, Lindhorst tarafından affedilir, şişeden çıkarılarak kendini sonunda Atlantis`te bulur ve güzeller güzeli Serpentina ile Atlantis`te çok mutlu bir şekilde yaşarlar.

Altın Saksı- Zamanımızda Geçen Bir Peri Masalı adlı başlığa göz atıldığında eserin klasik olmaktan uzak modern bir romantik masal özelliğine sahip olduğu anlaşılır. Gerçeklik ile hayal dünyasının içiçe geçtiği eserde öykünün baş

kahramanı Anselmus, orta halli bir meslek veya düş dünyası arasında bir karar verme eşiğindeki bir ilahiyat öğrencisidir. Bu iki zıtlık, Rektör Yardımcısının kızı Veronika ile gerçekte sihirli güçlere sahip olan ve bir zamanlar esrarengiz Atlantis'ten sürgün edilen bir kertenkele olan arşiv memuru Lindhorst'un kızı Serpentina adlı iki genç kadın tarafından yansıtılır. Ayrıca ana karakterin gerçek dünya ile düş dünyasında sürüklenip durduğu ve sonunda rasyonalizmin ve baskının hakim olduğu gerçek dünyadan sıyrılarak özgürlük ve hayal gücü üstüne kurulu düş dünyasına, Atlantis'e sığındığı *Altın Saksı* eserinde, romantik ironi adı verilen düş dünyasının şiirsel dili ile burjuva yaşamı arasındaki zıtlık, romantik dönem izlerini taşımaktadır. Gerçek dünyadan kendini soyutlayan Anselmus, düş dünyasının etkileyciliği karşısında cezbolur ve her gün mürver ağacına giderek ordaki mavi gözlü yeşil yılanı yalvarır:

Ah, güzel yılan ne olur dallara sarılışını, onların üzerinde kıvrılarak kayışını bir kez daha göreyim. [...] Seni seviyorum, geri gelmezsen kederimden yanıp kül olacağım (Hoffmann, 2008: 27).

Bu zıtlığın yanı sıra bu iki farklı uzam arasında bir paralellik söz konusudur. Dost canlısı ve sempatik Rektör Yardımcısı Paulmann gerçek dünyayı yansıtırken, gizemli arşiv memuru Lindhorst düş dünyasının bir yansıması olarak karşımıza çıkar. Bu bağlamda gerçek dünyadaki mavi gözlü ve kristal sesli Veronika ile düş dünyasındaki mavi gözlü ve kristal sesli Serpentina arasındaki benzerlik dikkat çekmektedir. “Değerli Matmazel, sesiniz kristal bir çan gibi” (Hoffmann, 2008: 15). Kayıt işleri müdürünün Veronika'ya bu iltifatı, kristal sesler arasında mürver ağacında Anselmus'a görünen yeşil yılanı hatırlatmaktadır.

Bunun yanı sıra Paulmann'ın sıradan nesnelere dolu evine karşın, Lindhorst'un evinde ekzotik palmiye ağaçları, konuşan kuşlar, egzotik bitki bahçeleri bulunur. Ana karakter, bu bağlamda içe geçmiş halde bulunan gerçeklik ve düş dünyası arasında sürüklenir. Eserde yer alan romantik akıma dair bir başka unsur ise içinde bulunulan toplumdaki kaçma ve doğanın esrarengizliğine sığınmadır. Başlangıçta normal bir vatandaş olarak beliren ve yılanları görmesiyle düş dünyasına sürüklenen Anselmus, giderek hayatının ne kadar kısıtlı olduğunun bilincine varır ve Serpentina'ya duyduğu özlem giderek daha da şiddetlenir. Tekdüze yaşamın sıkıcılığından kurtulmayı arzulaması romantik edebiyatın bir özelliğidir. Bunun yanı sıra gece nöbetleri arasındaki ani değişimler de romantik dönemin bünyesinde barındırdığı çelişkiyi gözler önüne sermektedir. Özellikle birinci gece nöbetinden ikincisine yapılan geçişte bu durum daha açıktır. Birinci gece nöbetinin sonunda Anselmus zihinsel olarak hala üç yılanın ve yanan yeşil bir ateşin söz konusu olduğu düş dünyasında bulunmasına karşın, ikinci gece nöbetinde yoldan geçen bir kadın tarafından uyandırılarak aniden gerçekliğe döndürülür. Romantik dönemde sıklıkla rastlanan bir durum olan iki dünya arasındaki bu ani geçiş, romantik dönem insanları gibi ana karakter Anselmus'ta da içsel bir karmaşaya yol açmaktadır. Günlük yaşamın dayanılmaz hal alması sonucu özgürlüğe ve düşlenen dünya ile gerçek dünya arasında dengenin sağlanmasına dair duyulan özlemin yasıldığı romantik dönem eserlerine benzer şekilde, Anselmus romantik döneme özgü bir karakter gelişimi sergiler. Toplumsal bağı sıkı olmayan ve bu nedenle seyahatlere çıkan romantik dönem karakterleri gibi Anselmus'un da gerçek dünya ile arasında bir bağ yoktur ve bu nedenle gerçek dünyaya uyum

sağlayamaz. Yaşayıp öğrenerek ve yaratıcılığını kullanarak romantik dönemin amacı olan kendini gerçekleştirmeyi başaran Anselmus, günlük yaşamın yükünü üzerinden atarak yanında Serpentina ile sonsuz mutluluğa ulaşır.

*Altın Saksı*da yer alan semboller, romantik dönemi yansıtmaları bakımından önem taşımaktadır. Metal ayna, altın saksı ve kristal bu semboller arasındadır. Arşiv memuru Lindhorst, Anselmus'a zümrüt yüzüğünün üzerindeki aynayı ve bu aynadan yansıyan Serpentina'yı ve diğer iki kızını gösterir. Gerçek bir nesne olan zümrüt yüzüğün üzerinde yer alan aynanın burdaki işlevi, gerçek dışı bir dünyayı yansıtmasıdır. Ayna motivi eserin ilerleyen bölümlerinde de karşımıza çıkmaktadır. Yedinci gece nöbetinde elmacı kadın Anselmus'un zihninden geçenleri yansıtan ve Anselmus'un Veronika'ya aşık olmasını sağlayan sihirli metal bir aynayı Veronika'ya verir. Esere adını veren altın saksı ise eserdeki diğer bir semboldür. Lindhorst'un üç kızı için çeyiz olarak düşündüğü ve üzerindeki ayna ile esrarengiz Atlantis'i yansıtan altın saksı, sıradan gerçekliğin temelinde parıldayan bir gerçek dışılığın olduğunu vurgulayan romantik döneme özgü şiirselliğin sembolüdür ve sıradan hiç bir aynanın gösteremeyeceği şiirselleştirilmiş bir gerçekliği yansıtır:

Her biri sahip olduğum en güzel metallerden yapılmış, pırlantadan çıkan ışınlarla parlatılmış birer saksı alacaklar benden; bu saksının ışıltısı, şu anda tüm doğayla uyum içinde olan bizim olağanüstü dünyamızın sıra dışı ve kusursuz bir yansıması olacak [...] Kısa sürece genç onun dilini öğrenip bizim dünyamızın mucizelerini anlayacak ve sevdiğiyle birlikte Atlantis'te yaşayacak (Hoffmann, 2008: 62-63).

Ayna motifine benzer bir başka sembol ise yılanların ve Veronika'nın sesinin güzelliğinin ve Lindhorst'un bahçesindeki ışık demetlerinin tasvirinde kullanılan kristal betimlemesidir. Hem Paulmann ile sembolize edilen gerçek dünyada hem de Lindhorst ile sembolize edilen düş dünyasında karşımıza çıkan kristaller, gerçek ile düş dünyasının iç içe geçmiş olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda gerçek dünyadan ve zamandan kendini soyutlayan Anselmus'un ulaştığı kayıp ülke Atlantis, Dresden'de yaşayan ve gerçek dünyaya ait burjuvai toplumun dayattığı sorumluluklardan bunalan Romantik dönem insanının hayalini kurduğu şiirselliği sembolize etmektedir.

Sonuç

Romantik dönem eserlerinin ortak yanı gerçek ile hayal düzlemlerinin sınırlarının belirsizleştiği, ana karakterlerin nesnel dünyanın rasyonalist prangalarından kaçıp esrarengizliğine sığındığı ve özgürce salındığı ütopyik bir alemi yansıtmalarıdır. Bu eserlerin ana karakterleri içinde buldukları ve bir türlü tam olarak uyum sağlayamadıkları toplumun dayanılmaz gerçekliğinden kurtulmak için gerçek dünyadan düş dünyasına doğru sürekli bir firar çabası içindedirler. Nitekim ulaşılmak istenen bu düş alemine götürecek gizli yol haritası da ana karakterlerin gerçek yaşamlarının içindeki somut nesnelere gizlenmiş haldedir. Ana karakterlerin tek yapmaları gereken ise yüzük, metal ayna, altın saksı gibi bu somut nesnelere kazınan ipuçlarının izini sürmek ve *Altın Saksı*'nın ana karakteri

Anselmus'un yaptığı gibi romantik döneme özgü bir karakter gelişimi göstermek ve sıradan gerçekliğin temelinde parıldayan romantik gerçek dışılığa ulaşmaktır.

Kaynakça

- Aytaç, G. (2011). *Klasik Alman Dil Felsefesi Metinleri*. Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Copleston, F. (1996). *Felsefe Tarihi Alman İdealizmi*. (Çev.) Aziz Yardımlı. İstanbul: İdea.
- Fichte, J. G. (1889). *The Science of Rights*. London: Trünber Co.
- Herder, J. G. (1880). "İnsanlık Tarihi Felsefesi Üzerine Düşünceler". (Çev.) D. Özlem. (Der.) D. Özlem & G. Ateşoğlu. İçinde: *Tarih Felsefesi: Seçme Metinler* (2014). Ankara: Doğu Batı.
- Hoffmann, E.T.A. (2008). "*Seçme Masallar*". Hasan Ali Yücel Klasikler Dizisi. (Çev) İris Kantemir. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Kılıçarslan, E. A. & Ateşoğlu, G. (2006). *Alman İdealizmi I: Fichte*. Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Krall, L. & Friedler, L. (1981). *Deutsche Literaturgeschichte*. Bamberg: C.C. Büchners Verlag.
- Megill, A. (2008). *Aşırılığın Peygamberleri*. (Çev.) Tuncay Birkan. Ankara: Ayraç.
- Özlem, D. (2004). *Tarih Felsefesi*. İstanbul: İnkılâp.
- Schelling, F. W. (2016). "Real ve İdeal Olanın Doğadaki Bağlantısı Üstüne". (Çev.) Ö. N. Soykan. İçinde: *Schelling Yaşamı Felsefesi Yapıtları*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Schleiermacher, F. D. E. (1977). *Hermeneutik und Kritik*. (Hrsg. von) Manfred Frank. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag.
- Schmitt, H. J. (1974). *Romantik I. Die deutsche Literatur in Text und Darstellung*. Stuttgart: Reclam Verlag.